

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, 17.12.2010

RPO-551675-II/07/PS

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan

Jerzy Miller

**Minister Spraw Wewnętrznych i
Administracji**

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do wcześniejszej korespondencji w sprawie ujednoczenia regulacji dotyczących użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez uprawnionych funkcjonariuszy uprzejmie informuję, iż w dniu 30 listopada 2010 r. Trybunał Konstytucyjny wydał postanowienie sygnalizacyjne, sygn. akt S 5/10 w związku z wyrokiem z dnia 10 marca 2010 r., sygn. akt U 5/07. Postanowienie to dotyczy: rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2006 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego (Dz. U. Nr 214, poz. 1575, ze zm.), wydanego na podstawie art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708, ze zm.); rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie określenia przypadków oraz warunków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego (Dz. U. Nr 70, poz. 410, ze zm.), wydanego na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, ze zm.); rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz. U. Nr 70, poz. 638), wydanego na podstawie art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154); rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej (Dz. U. Nr 27, poz. 153, ze zm.), wydanego na podstawie art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 234, poz. 1997, ze zm.). W ocenie Trybunału podjęcie stosownych działań legislacyjnych

celem usunięcia uchybień dotyczących wskazanych wyżej aktów prawnych jest niezbędne dla zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu tego postanowienia Trybunał wskazał między innymi, iż identyczny sposób, jak budzący zastrzeżenia konstytucyjne na tle sprawy o sygn. U 5/07, zastosowano, regulując rodzaje środków przymusu bezpośredniego, przypadki i sposoby ich użycia przez funkcjonariuszy Policji, funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej. W tych wszystkich sytuacjach przesłanki określające rodzaje środków przymusu bezpośredniego, przypadki i sposoby ich użycia przez funkcjonariuszy wymienionych wyżej służb mundurowych, winny być, zgodnie z wymogami art. 41 ust. 1 Konstytucji, określone w ustawie.

Zdaniem Trybunału umieszczanie materii zastrzeżonej dla regulacji ustawowej w rozporządzeniu zrywa więź między ustawą i rozporządzeniem, w której rozporządzenie powinno mieć - ze względów gwarancyjnych - tylko ściśle wykonawczy charakter. Prymat ustawy jako podstawowego źródła prawa wymaga zachowania zasady wyłączności regulacji ustawowej w sferze praw i wolności. Nie jest dopuszczalne, aby to decyzjom organu władzy wykonawczej pozostawić kształtowanie zasadniczych elementów regulacji prawnej tworzącej prawny reżim ich własnego, władczego działania, wkraczającego w sferę praw i wolności konstytucyjnych.

Brak zachowania ściśle wykonawczego charakteru rozporządzeń i odebranie ustawie rangi podstawowego źródła normowania wypadków wkroczenia władzy publicznej w sferę konstytucyjnych praw i wolności jednostki jest - jak stwierdził Trybunał - jedną z przyczyn nieefektywności mechanizmów zapobiegających arbitralności wkroczenia władzy publicznej w chronioną konstytucyjnie sferę wolności i praw jednostki oraz zachowania proporcjonalności tego wkraczania. Jest to szczególnie istotne w sytuacjach, w których władza publiczna dysponuje oczywistą przewagą wobec jednostki, z racji nieodzownej w pewnych sferach potrzeby szybkości działania, jego niejawnością (czynności operacyjne policji i innych służb) przy jednoczesnym zagrożeniu dla dóbr o bardzo wysokiej randze konstytucyjnej: wolność czy prywatność jednostki. Dlatego w dotychczasowym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny uznawał za niekonstytucyjny zbyt niski standard gwarancji poszanowania wolności i prywatności w zbliżonych sprawach. Powtarzalność uchybień i podobieństwo ich niekonstytucyjnych skutków godzących w wolność i prywatność jednostki uzasadnia zatem w ocenie Trybunału potrzebę podjęcie poważnej, systemowej próby polepszenia poziomu legislacji dotyczącej podziału materii między ustawami i rozporządzeniami, regulującymi funkcjonowanie służb „siłowych”.

Mając na względzie przytoczone okoliczności oraz w związku z odpowiedzią udzieloną Rzecznikowi Praw Obywatelskich przez Pana Ministra w dniu 7 lipca 2010 r., nr BNP-079-4207/10/AR uprzejmie proszę o poinformowanie Rzecznika o dalszym biegu prac legislacyjnych w przedmiotowym zakresie.

Ło, orę wprocy szewleu
Zeme Jijpo u